

Protocol Klein Graafwerk, gemeente Utrecht

Inleiding

In de gemeente Utrecht is het aantal BUS-meldingen categorie tijdelijk uitplaatsen de afgelopen jaren sterk toegenomen. De toename van het aantal BUS meldingen categorie tijdelijke uitplaatsen is het gevolg van, doorgaans, "klein graafwerk". Dit "klein graafwerk" kenmerkt zich door beperkt grondverzet van maximaal 50 m³ grond én het, voor zover mogelijk, terugplaatsen van deze grond. Vooral nutsbedrijven, aannemers en Stadswerken van de gemeente Utrecht maken gebruik van deze manier om klein graafwerk te melden.

Knelpunten

- Voor de vele "kleine graafwerkzaamheden" in verontreinigde grond door diverse grondroerders geldt voor alle categorieën binnen BUS een standaard onderzoek (NEN 5740). Dit onderzoek is redelijk uitgebreid omdat het van toepassing moet zijn op alle categorieën binnen BUS.
- De standaard onderzoeksopzet bij saneringen is gericht op gevalsbeoordeling.
- Voor vele kleine graafwerkzaamheden moet een periode van vijf weken in acht worden genomen voordat kan worden begonnen met de werkzaamheden.
- Uitgebreide onderzoeken en langdurige meldingen bij klein graafwerk zijn maatschappelijk ongewenst.

Voorgestelde aanpak

- De BUS categorie tijdelijk uitplaatsen kenmerkt zich door een eenvoudige opzet van de NEN5740 onderzoek en beperkte omvang van de (graaf)werkzaamheden. Bij het gebruikmaken van het protocol BUS categorie tijdelijk uitplaatsen, kan volstaan worden met een zeer beperkt onderzoek, dat een minimale invulling betreft van een NEN5740 onderzoek. Een besparing in tijd doordat het toetsen van de melding door de gemeente Utrecht verder zal vereenvoudigen.
- Er mag maximaal 50 m³ grond ontgraven worden én een sleuf met een lengte van maximaal 50 meter.
- Ook als de bodem niet tot de maximale ontgravingsdiepte is verontreinigd, geldt een proceduretermijn van 5 werkdagen.
- Toepassing van dit protocol leidt ertoe dat na 5 werkdagen kan worden begonnen met de graafwerkzaamheden in plaats van na 5 weken!

Onderzoeksprotocol

Sinds 9 april 2015 wordt binnen de gemeente Utrecht gebruik gemaakt van een onderzoeksprotocol voor het plaatsen van ondergrondse afvalcontainers (Protocol ORAC). Dit protocol geeft toestemming om binnen de voorwaarden van BUS tijdelijk uitplaatsen, een versimpeld onderzoek te mogen doen. Hierdoor is tijd en geld bespaard op onnodig uitgebreid onderzoek. De toepassing van dit protocol kan als geslaagd worden beschouwd.

Dit succes en het feit dat er een toename van het aantal BUS-meldingen categorie tijdelijk uitplaatsen is vastgesteld en naar verwachting niet zal afnemen de komende tijd, is aanleiding om een protocol vast te stellen dat een ruimere reikwijdte kent dan het Protocol ORAC. Een protocol dat klein graafwerk tot 50m³ en 50 m¹ met een minimale onderzoeksinspanning toestaat en toch passend is binnen de regels van de BUS-melding categorie tijdelijk uitplaatsen. De melder van de BUS categorie tijdelijk uitplaatsen heeft bij voorbaat zekerheid over de mogelijke toepassing van het protocol op zijn (graaf)werkzaamheden.

Met name het feit dat al 5 werkdagen na de melding met de graafwerkzaamheden kan worden begonnen is een enorme tijdwinst en voordeel ten opzichte van de huidige situatie waarbij vaak pas vijf weken na de melding kan worden begonnen met de graafwerkzaamheden.

Het Besluit en regeling uniforme saneringen staat toe dat binnen de categorie tijdelijk uitplaatsen aanvullend beleid wordt vastgesteld.

In de handreiking uniforme saneringen is vastgelegd dat het om praktische redenen, nooit mogelijk is om alle grond weer terug te brengen in het profiel van ontgraving en wordt hiervoor een ondergrens gehanteerd van 25 m³. Deze 25 m³ kent echter geen wettelijke grondslag en is bepaald aan de hand van de praktijk. Voor de Utrechtse praktijk is deze 25 m³ niet effectief en biedt een maximale ontgraving van 50 m³ de ruimte die nodig is. Dit protocol biedt voldoende onderbouwing om de grens van 25 m³ in de Handreiking, voor de gemeente Utrecht te verhogen naar 50 m³.

Doel

Het doel van dit protocol is om het vereiste bodemonderzoek voor relatief kleine en simpele grondwerkzaamheden binnen de BUS-categorie tijdelijk uitplaatsen, doelmatiger, eenvoudiger en goedkoper te maken. Hierbij worden de administratieve lasten verminderd. Met dit protocol is de verwachting dat de drempel voor het melden van kleine werkzaamheden wordt verlaagd en dat een beter naleefgedrag van de wet- en regelgeving ontstaat.

Reikwijdte

Dit onderzoeksprotocol is van toepassing op klein graafwerk tot maximaal 50 m³ dat valt onder de BUS categorie Tijdelijke Uitplaatsing onder de volgende criteria:

- Het betreft een immobiele verontreiniging.
- Uitvoering volgens het stand-still principe: de kwaliteit van de bodem mag na het verplaatsen van grond niet verslechteren.
- Er mag maximaal 50 m³ worden ontgraven.

De werkzaamheden die vallen onder dit protocol¹ betreffen bijvoorbeeld (niet uitputtend)

- *Proefsleuven voor funderingsonderzoek of locatiebepaling van kabels en leidingen.*
- *Herstelwerkzaamheden aan kabels en leidingen.*
- *Het plaatsen van lichtmasten, (ondergrondse) containers.*
- *Het graven van een boomplantgat.*
- *Het aanbrengen van huisaansluitingen.*

Indien aan de bovenstaande criteria is voldaan, mag gebruik gemaakt worden van onderstaand onderzoeksprotocol.

Het onderzoeksprotocol

1. Op het meldingsformulier BUS-melding categorie tijdelijk uitplaatsen, wordt aangegeven dat gebruik gemaakt wordt van het protocol klein graafwerk.
2. Binnen een straal van 25 meter rondom de graaflocatie wordt een beperkt “vooronderzoek” uitgevoerd.
3. Vervolgens wordt bodemonderzoek uitgevoerd. De onderzoeksopzet is gebaseerd op de NEN5740 en, indien asbestverdacht, op de NEN5707. Dit onderzoek bestaat uit één boring tot de onderzijde van de graafwerkzaamheden (en eventueel één proefgat tot 0,5 meter –mv). Indien gegraven wordt tot in het grondwater moet de boring dieper worden doorgezet en wordt in het boorgat een peilbuis geplaatst.
4. Indien beschikbaar, kan gebruik gemaakt worden van recent uitgevoerd bodemonderzoek. Bodemonderzoek moet minimaal voldoen aan punt 2 en 3. Onderzoek mag maximaal 5 jaar oud zijn. Door de initiatiefnemer moet onderbouwd worden waarom de verontreinigingssituatie, sinds de uitvoering van het bodemonderzoek, niet gewijzigd is.
5. Indien het graafwerk verplaatst wordt buiten een straal van 10 meter ten opzichte van de oorspronkelijke locatie, is uitvoering van nieuw bodemonderzoek conform punt 2 en 3 noodzakelijk.
6. Bij bodemlagen met gelijke bodemkarakteristieken worden mengmonsters als volgt samengesteld en geanalyseerd op een NEN5740-pakket (incl. arseen bij klei en veen):
 - Bovengrond (0,0-1,0 m-mv).
 - Ondergrond (1,0-2,0 m-mv).
 - Ondergrond (2,0-3,0 m-mv).
 - Hetzelfde traject (van een meter) kan worden doorgezet tot onderkant graafwerkzaamheden.
7. Bij verdachte bodemlagen (met bijmenging puin, kolen, asbest) worden in plaats van mengmonsters, separate monters geanalyseerd op het NEN5740-pakket (incl. arseen bij klei en veen). Deze bodemlagen worden tot 0,5 meter –mv voorgegraven conform NEN5707 en vervolgens bemonsterd met een boorkop van minimaal 10 cm doorsnede.

¹ Zolang de werkzaamheden plaatsvinden in grond waarvan door bodemonderzoek of historisch onderzoek bekend is dat deze onverdacht of niet (ernstig) verontreinigd is, vallen de graafwerkzaamheden niet binnen het kader van de Wbb maar binnen het kader van het Besluit bodemkwaliteit en de Nota Bodembeheer. Deze situatie wordt daarom in deze regeling zoveel mogelijk buiten beschouwing gelaten.

8. Indien een puinbijmenging aanwezig is (zelfs bij een geringe puinbijmenging), is de grond “asbestverdacht” en moet de sterkst puinhoudende laag aanvullend geanalyseerd worden op asbest. De werkwijze moet gebaseerd zijn op de NEN5707.
9. Indien uit het verkennend bodemonderzoek blijkt dat de verschillende grondlagen een vergelijkbare verontreinigingsgraad hebben ($< AW_{\text{of}} > AW$ en $< I_{\text{of}} > I$) mag “over de kop” gewerkt worden.
10. Indien niet “over de kop” gewerkt mag worden, wordt de vrijkomende grond uit de verschillende bodemlagen, zo goed als redelijkerwijs mogelijk, gescheiden ontgraven én teruggeplaatst. óf afgevoerd naar een erkende verwerker.
11. Vrijkomende grond kan ook, naar verontreinigingsgraad gescheiden, afgevoerd worden naar een erkende verwerker.
12. Aanvulgrond voldoet minimaal aan de bodemkwaliteitskaart of de Nota bodembeheer.
13. Indien een peibuis geplaatst is wordt het grondwater geanalyseerd op het NEN5740-pakket (incl. arseen bij klei en veen).
14. **Vijf werkdagen na de melding** kan met de uitvoering worden begonnen. Dit moet aangegeven worden op het meldingsformulier!